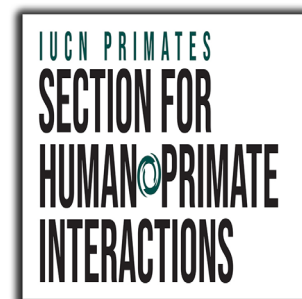

Irányelvek a főemlősök felelős képeinek elkészítéséhez

Az IUCN Főemlős Szakcsoportjának, azon belül az Emberek és Főemlősök Interakcióiért Felelős Csoport Publikációja

Siân Waters, Joanna M Setchell, Laëtitia Maréchal, Felicity Oram, Janette Wallis & Susan M Cheyne

A felsoroltak közreműködésével: Brooke Aldrich, Sherrie Alexander, Liana Chua, Tara Clarke, Malene Friis Hansen, Carolyn Jost-Robinson, Kimberley Hockings, Marni LaFleur, Lucy Radford, Erin Riley, Amanda Webber

Bevezető

A főemlősökről készített képek, illetve videók, több millió ember figyelmét is felhívhatják a védelmük fontosságára. Azonban, ha a képek üzenete nem egyértelmű, akkor a szemlélő téves következtetéseket vonhat le a tartalmukkal kapcsolatban. Ezek a félreértések aztán komoly, nem várt negatív hatással is lehetnek a főemlősök életére (Aldrich 2018; Wallis 2018; Norconk *et al.* 2019). Aggodalmakra adnak okot a félreérthető képek közösségi oldalakon való terjedése.

Több országban az illegálisan foglyul ejtett főemlősöket arra használják fel, hogy turisták fotókat készíthessenek velük (Osterberg & Nekaris 2015; LaFleur *et al.* 2019; Norconk *et al.* 2019). A már ivarérett, felnőtt egyedeket gyakran megölik, annak érdekében, hogy a fiatalabbakhoz hozzájuthassanak, hogy egy fotó kellékeként használhassák őket. Hogy ilyen esetekben a harapásokat megelőzzék, kihúzzák az állatok fogait. A fotóalany (a főemlős) mindeközben akár extrém stressz alá is kerülhet. Az éjszakai életmódot folytató főemlősök, mint például a törpe lajhármakik rendkívül érzékenyek a napfényre és vakura is, mikor fotózzák őket (Nekaris *et al.* 2015). Turisták és külföldiek gyakran vásárolnak főemlősöket háziállatnak vagy azért, hogy ezzel 'megmentsék' őket (Bergin *et al.* 2019; Osterberg & Nekaris 2015; LaFleur pers. obs.; Setchell pers. obs.). Továbbá, gátlástalan vállalkozók világszerte egzotikus vadállatokat, többek között emberszabású majmokat is tenyésztene kifejezetten fotózásokhoz (Aldrich 2018). Amint ezek az állatok túl nagyok, vagy erősek lesznek ahhoz, hogy biztonságosan kezelhessék őket, megszabadulnak tőlük. Ráadásul az emberek többsége figyelmen kívül hagyja vagy nem is tud a tenyésztett állatok sorsáról, elhanyagolt életkörülményeiről (Agoramoorthy & Hsu 2005; Reuter & Schaefer 2016).

Azok akik a leggyakrabban találkoznak a főemlősökkel, például tapasztalt és kezdő főemlőskutatók, állatgondozók, állatkerti önkéntesek, állatmenhelyek és mentési központok, ill. kormányzati szervek alkalmazottai és idegenvezetők turista központokon kulcsszerepet játszanak a főemlősökről kialakult kép pontosításában. Az is nagyon fontos, hogy az adományozók, a természetvédelmi szakértők /filmek készítői, illetve TV-s hírességek, a kormánytisztviselők és a média is azt mutassa, hogy milyen a főemlősökkel való megfelelő viselkedés. A főemlősökkel kapcsolatos információk közvetítésének sikere azon múlik, hogy az üzenetet hogyan értelmezik, és nem azon, hogy mi volt az eredeti szándék.

Ebben a dokumentumban elmagyarázzuk, miért kell a fent említett összes szereplőnek átgondolnia a főemlősökről készített képek használatát. Az összefoglalásban iránymutatásokat adunk annak érdekében, hogy csökkenthessük a főemlősökről készült képeknek az állatok életére gyakorolt negatív hatásait.

Milyen problémát jelentenek azok a képek, amiken az ember és a főemlős együtt (szoros közelségben) látható?

Amikor emberek más főemlősökkel együtt készítenek fotókat, az a nyilvánosság előtt torzítja a róluk kialakult képet

A közösségi médiában főemlősöket kézben vagy vállon tartó emberek képei negatívan befolyásolják a főemlősökről alkotott közfelfogást (Ross *et al.* 2011; Nekaris *et al.* 2013; Leighty *et al.* 2015; Clarke *et al.* 2019). Ezek azt a hamis üzenetet hordozzák, hogy főemlősöket megérinteni veszélytelen, nem jelent egészségügyi kockázatot egyik résztvevőre sem, és hogy a főemlősök megfelelő háziállatok. Ez a viselkedés azt eredményezheti, hogy a szemlélő számára a főemlősök csupán a mulattatás forrásaivá válnak, aláásva ezzel a biológiai sokszínűségben játszott szerepüket, veszélyeztetett státuszukat és a megvédésükre irányuló természetvédelmi törekvéseket (Ross *et al.* 2008; Schroepfer *et al.* 2011; Leighty *et al.* 2015, Morrow *et al.* 2017; Aldrich 2018).

A főemlősökkel együtt készített fotókat a különböző kultúrák különböző módon értelmezhetik

Míg az egyes kultúrákban élők elkülönültek a természettől, és éles határt húznak ‘ember’, ‘természet’ és a ‘vadvilág’ közé, addig mások ezt nem teszik, ezért a főemlősökre olykor nem mint ‘vadállatokra’ tekintenek (Aldrich 2018). Számíthatunk arra, hogy a képek értelmezése más és más az emberek és a főemlősök közötti kapcsolatok és interakciók függvényében. Például, a főemlősök megítélése különbözik a vidéki és a városi lakosok körében. (Franquesa-Soler & Serio Silva 2017; Ceballos-Mago & Chivers 2010). Ez a különbség annak köszönhető, hogy e képek üzenetei másként csapódnak le különböző kultúrában élő emberekben.

A főemlősökkel együtt készített fotók másokat is arra ösztönözhetnek, hogy ők maguk is közeli képeket készítsenek

Képeken amiken az látszik, hogy állatorvosok, gondozók, műsorvezetők, hírességek, önkéntesek vagy turisták főemlősöket etetnek vagy ölelnek, arra ösztönözhetik a nagyközönséget, hogy ők maguk is lemásolják ezt a viselkedést. A turisták egyre gyakrabban készítenek és osztanak meg olyan képeket, ahol vadállatokkal (köztük főemlősökkel) szoros közelségben pózolnak (Shutt 2014). Ezek a képek aláásva fontos természetvédelmi törekvéseket, például az orvvadászat leállítását, illetve a főemlősök háziállatként való tartásának ellenzését. A kutatók és a főemlősök közös képei felbosszanthatják a helyi lakosságot, akikben az az érzés alakulhat ki, hogy az emberek az állatokat részesítik előnyben a helyi lakosokkal szemben. (Meijaard & Sheil 2008; Waters *et al.* 2018).

Összegzés

Mivel a főemlősök megőrzésével és jólétével foglalkozó szakértők vagyunk, ezért felelősségünknek érezzük felhívni a figyelmet arra, hogy milyen közvetlen és közvetett következményekkel járhat a főemlősökkel szoros közelségben készített képek közzététele (Wallis 2018). A médiában terjesztett főemlősök képe emberekkel rombolja a főemlősökkel kapcsolatos közfelfogást, növeli a kultúrák közötti félreértések lehetőségét, növeli a nem megfelelő interakciókat a főemlősökkel, ami csökkentheti a rehabilitációs, és a főemlősök megőrzésére tett erőfeszítéseket. Az ilyen képek közzétételének negatív hatásai meghaladhatják a pozitív hatásokat, ezért az elővigyázatosság elvét kell alkalmaznunk, mivel ezen főemlősöket a kihalás veszélye is fenyegeti.

Leegyszerűsítve, **azok akik felelősséget éreznek a főemlősökért azok, a fent említett, könnyen félreértelmezhető képeket ne tegyék közzé.** Ez vonatkozik mindazokra, akik tanítanak, a médiában dolgoznak és/vagy felhívják a figyelmet a főemlősök megőrzésére. De ez különösen igaz mindazokra akik főemlősökkel vagy főemlősökért dolgoznak, hiszen a közvélemény rájuk támaszkodik, amikor véleményt formál arról, milyen a főemlősök iránti felelősségteljes viselkedés.

Hogy segítsük a fent említett félreértések elkerülését a következő irányelveket javasoljuk:

Irányelvek a főemlősök felelősségteljes képeinek elkészítéséhez

- Győződjön meg arról, hogy Ön és / vagy a szervezet, ahol dolgozik megfelelő irányelveket követ, amikor a személyzet, a tanulók vagy önkéntesek képeket terjesztenek. Adott esetben gondoskodjon arról, hogy marketing- és PR-részlegei vagy bármely kommunikációs önkéntes teljes körű tájékoztatást kapjon az irányelvekről.
- Ha ön ismert személy, és jelent már meg olyan képe, ahol szoros közelségben látható főemlősökkel, akkor gondoskodjon arról, hogy ez a kép ne legyen megosztható, vagy csak olyan kommenttel együtt, ami felhívja a figyelmet a fénykép sugallta idill valótlanságára, ill. cserélje le a problémás képet olyanra, ami megfelel a felelős képkészítés irányelveinek!
- A problémával kapcsolatos ismeretterjesztés jelenjen meg a szervezet honlapján, kiadványain, programjain, bemutatóin és idegenvezetői túrákon.
- Ahol csak lehet, próbáljunk akkor fényképezni fogvatartott főemlősöket, amikor azok gondozói a ketrecen kívül tartózkodnak.
- Ne tegyünk közzé olyan fényképeket, ahol a főemlős éppen a gondozó karjaiban van. Ehelyett használjunk olyanokat, ahol egyedül vagy más fajtársaival látható.
- Ne tegyünk közzé olyan fényképeket a főemlősökről, amikor a gondozók, önkéntesek vagy adományozók kézzel etetik őket, játszanak vagy közvetlenül érintkeznek velük, hacsak nem viselnek megfelelő védőfelszerelést.
- Emberek csak úgy szerepeljenek egy képen főemlősökkel, hogy köztük minimum 7 méter távolság legyen.
- A főemlős kutatást hivatásként népszerűsítő képeken, a kontextus nyilvánvaló legyen, lehessen látni az arcmaszkot, távcsövet, jegyzettömböt vagy más hasonló felszerelést, és a helyzet írásbeli magyarázata is szerepeljen a kép mellett.

Felhasznált irodalom

- Agoramoorthy G & Hsu MJ. 2005. Use of nonhuman primates in entertainment in Southeast Asia. *Journal of Applied Animal Welfare Science* 8:141-149.
- Aldrich BC. 2018. The use of primate actors in feature films 1990-2013. *Anthrozoos* 31:5-21.
- Bergin D, Atoussi S & Waters S. 2018. Online trade of Barbary macaques *Macaca sylvanus* in Morocco and Algeria. *Biodiversity and Conservation* 27:531-534.
- Ceballos-Mago N & Chivers DJ. 2010. Local knowledge and perceptions of pet primates and wild Margarita capuchins on Isla de Margarita and Isla de Coche in Venezuela. *Endangered Species Research* 13:63-72.
- Clarke TA, Reuter KE, LaFleur M & Schaefer MS. 2019. A viral video and pet lemurs on Twitter. *PLoS ONE* 14(1): e0208577.
- Franquesa-Soler M & Serio-Silva JC. 2017. Through the eyes of children: Drawings as an evaluation tool for children's understanding about Endangered Mexican primates. *American Journal of Primatology* 79: DOI.10.1002/ajp.22723.
- LaFleur M, Clarke TA, Reuter KE, Schaefer MS & terHorst C. 2019. Illegal trade of wild-captured *Lemur catta* within Madagascar. *Folia Primatologica* 90:199-214.
- Leighty KA, Valuska AJ, Grand AP, Bettinger TL, Mellen JD, Ross SR, Boyle P & Ogdén JJ. 2015. Impact of visual context on public perceptions of non-human primate performers. *PLoS ONE* e0118487.
- Morrow KS, Jameson KA & Trinidad JS. 2017. Primates in film. In *The International Encyclopaedia of Primatology* (eds M Bezanson, KC MacKinnon, E Riley, CJ Campbell, KAI Nekaris, A Estrada, AF Di Fiore, S Ross, LE Jones-Engel, B Thierry, RW Sussman, C Sanz, J Loudon, S Elton & A Fuentes). DOI:10.1002/9781119179313.wbprim0350
- Meijaard E & Sheil D. 2008. Cuddly animals don't persuade poor people to back conservation. *Nature* 454:159. <https://www.nature.com/articles/454159b.pdf>
- Nekaris KAI, Musing L, Vazquez AG & Donati G. 2015. Is tickling torture? Assessing welfare towards slow lorises (*Nycticebus* spp.) within Web 2.0 videos. *Folia Primatologica* 86:534-51.
- Nekaris KAI, Campbell N, Coggins TG, Rode EJ, Nijman V. 2013. Tickled to death analysing public perceptions of "cute" videos of threatened species (slow lorises – *Nycticebus* spp.) on Web 2.0 sites. *PLoS ONE* 8(7):e69215.
- Norconk MA, Atsalis S, Tully, G, Santillan AM, Waters S, Knott CD, Ross SR, Shanee S & Stiles D. 2020. Reducing the primate pet trade: Actions for primatologists. *American Journal of Primatology* DOI.org/10.1002/ajp.23079.
- Osterberg P & Nekaris KAI. 2015. The use of animals as photo props to attract tourists in Thailand: A case study of the slow loris (*Nycticebus* spp.). *Traffic Bulletin* 27:13-18.
- Reuter KE & Schaefer MS. 2016. Captive conditions of pet lemurs in Madagascar. *Folia Primatologica* 87:48-63.
- Ross SR, Lukas KE, Lonsdorf EV, Stoinski TS, Hare B, Shumaker R & Goodall J. 2008. Inappropriate use and portrayal of chimpanzees. *Science* 319:1487 DOI 10.1126/science.1154490.
- Ross SR, Vreeman VM, Lonsdorf EV. 2011. Specific image characteristics influence attitudes about chimpanzee conservation and use as pets. *PLoS ONE* 6:e22050.
- Schroepfer KK, Rosati AG, Chartrand T & Hare B. 2011. Use of "entertainment" chimpanzees in commercials distorts public perception regarding their conservation status. *PLoS ONE* 6:e26048.
- Shutt K. 2014. An interdisciplinary risk assessment of gorilla ecotourism. PhD, Durham University. Available at <http://etheses.dur.ac.uk/10586/>
- Wallis J. 2018. The role of tourism in securing a sustainable existence for primates. In *Primatology, Biocultural Diversity and Sustainable Development in Tropical Forests*. UNESCO.
- Waters S, Watson T, Bell S & Setchell JM. 2018. Communicating for conservation: circumventing conflict with communities over domestic dog ownership, North Morocco. *European journal of Wildlife Research* 64:69 doi: 10.1007/s10344-018-1230-x.

Köszönetnyilvánítás

Ezúton is szeretnénk megköszönni a Ouwehand Zoo Foundation-nek és a The Netherlands-nek, hogy támogatták Siân Waters-t az irányelvek kidolgozásában. Hálás köszönet Pravind Segaran-nek és a UMS/Pongo Alliance-nek a grafikákért és Janette Wallis-nak a szövegszerkesztésért. Köszönjük a PSG Executive Council tagjainak és Linda May-nek az Arcus Foundation-ből az irányelvek átvizsgálását. Laëtitia Marechal köszönetet nyilvánít a Barbary Macque Project-nek (University of Lincoln, UK) és a Ifrane Nemzeti Parknak, Marokkóba. Továbbá hálásak vagyunk András Bálint-nak, hogy az irányelveket magyarra lefordította.

